

Dato: 6. juli 2023
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Maria Thostrup Jakobsen
Sagsnr.: 2022-490-0349
Dok.: 2871560

KOMMENTERET OVERSIGT

over

Høringsvar om forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland

(Politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser m.v.)

I. Høringen

Et udkast til forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland (Politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser) har i perioden fra den 16. maj 2023 til den 13. juni 2023 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Amnesty International, Avannaata Kommunia, Danske Advokater, Dansk IT, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Forsvarerforeningen i Grønland, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Offentlige Anklagere i Grønland, Foreningen af Statsadvokater, Fængselsforbundet, Grønlandske Advokater, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Kreddommerforeningen, Kriminalforsorgsforeningen, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforsvareren for Grønland, Nunatsinni Advokatit, PiSiu (Det Grønlandske

Kriminalpræventive Råd), Politiforbundet i Danmark, Qeqqata Kommunia, Retten i Grønland, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Digital Sikkerhed, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra:

Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Domstolsstyrelsen, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Vestre og Østre Landsret.

Nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringsvar.

Justitsministeriets kommentarer til høringsvarene er anført i *kursiv*.

II. Høringsvarene

1. Generelt

Vestre Landsret og **Østre Landsret** ønsker ikke at udtale sig om lovdkastet.

Den Danske Dommerforening, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Domstolsstyrelsen, Politiforbundet og **Rigsadvokaten** har ingen bemærkninger til udkastet.

Det Kriminalpræventive Råd anerkender behovet for, at lovgivningen i Grønland opdateres løbende. I forhold til anvendelsen af agenter henviser rådet til deres høringsvar til forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Styrkelse af politiets muligheder for efterforskningen af kriminalitet på internettet), afgivet den 18. oktober 2019. Det Kriminalpræventive Råd har i høringsvaret af 18. oktober 2019 bemærket, at det er væsentligt at sikre den nødvendige balance mellem hensynet til kriminalitetsbekæmpelse på den ene side og hensynet til retssikkerheden på den anden side, hvorfor rådet opfordrer til høj grad af transparens, hvilket eventuelt ville kunne ske ved løbende evalueringer af ordningen

Justitsministeriet skal bemærke, at den foreslåede ordning i lovforslaget har til formål at styrke politiet i Grønlands muligheder for at efterforske lovovertrædelser, herunder narkotikakriminalitet, organiseret kriminalitet og kriminalitet på internettet, ved at anvende agenter. Det bemærkes i

forlængelse heraf, at der i forhold til anvendelsesområdet for iværksættelse af agentvirksomhed er knyttet en række konkrete begrænsninger med henblik på at tilgodese afgørende retssikkerhedsmæssige hensyn. Det følger således bl.a. af den foreslåede retsplejelovs § 349 a, stk. 1, at agentvirksomhed kun må finde sted, hvis der foreligger begrundet mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt, og efterforskningskridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen. Efter bestemmelsens stk. 2 må politiet endvidere ikke ved anvendelse af agentreglerne bevirke en forøgelse af omfanget eller grovheden af lovovertrædelsen.

Lovforslaget rammer således efter Justitsministeriets opfattelse den rette balance mellem bekæmpelse af kriminalitet på den ene side og hensynet til retssikkerheden og politiets integritet på den anden side. På den baggrund, og da lovforslaget tilgodeser væsentlige retssikkerhedshensyn, finder Justitsministeriet ikke grundlag for at udarbejde en evaluering af ordningen.

Retspolitisk Forening er kritisk i forhold til indførelsen af den i lovforslaget beskrevne ordning vedrørende anvendelse af agenter. Retspolitisk Forening bemærker, at det er nødvendigt, at der på samme vis som i dansk ret stilles et kriminalitetskrav, som indebærer en konkret afgrænsning i form af en strafferamme på eksempelvis 6 år. Retspolitisk Forening udtaler sig endvidere imod, at agenter altid opnår anonymitet. Hvis agenter aldrig skal stå frem, giver det anledning til stærk bekymring omkring den tiltaltes rettigheder, herunder dennes adgang til på lige fod med anklagemyndigheden at få adgang til at afhøre vidner mv. Retspolitisk Forening bemærker videre, at indførelsen af agentvirksomhed bør foretages med en overordnet forsigtighed, og at der i øvrigt stilles krav om indhentelse af kendelse herfor, så snart muligheden foreligger, således at der sker en vis form for domstolskontrol med politiets anvendelse heraf.

Som det fremgår af pkt. 2.2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger og i bemærkningerne til lovforslagets § 349 a, stk. 1, nr. 3, er det en betingelse for politiets udøvelse af agentvirksomhed, at der skal være tale om en særlig grov lovovertrædelse. Ved en "særlig grov" lovovertrædelse forstås efter grønlandsk ret som hovedregel en lovovertrædelse, hvor der konkret må forventes idømt ubetinget anstaltsanbringelse af en ikke ubetydelig varighed.

Justitsministeriet bemærker, at den grønlandske kriminallov adskiller sig fra den danske straffelov ved, at der til de enkelte lovovertrædelser hverken er knyttet sanktionstype (f.eks. bøde, anstalt mv.) eller strafferammer. Den grønlandske kriminalret er hovedsagelig baseret på et foranstaltningssystem.

Som det fremgår af pkt. 2.2.8.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger indebærer de foreslåede regler hverken nogen begrænsning i tiltaltes adgang til at få kendskab til indholdet af de vidneforklaringer, som afgives i sagen, eller forsvarerens ret til at overvære vidnets forklaring samt stille spørgsmål til vidnet. Tiltalte vil endvidere få oplyst det alias, som tiltalte i forvejen kender polititjenestemanden eller den ansatte i politiet under.

De foreslåede regler er efter Justitsministeriets opfattelse udtryk for en afbalanceret afvejning mellem hensynet til agentens sikkerhed og politiets efterforskning overfor hensynet til tiltaltes og dennes forsvars rettigheder.

Som det fremgår af pkt. 2.2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger foreslås det, at politiet som hovedregel kun kan iværksætte agentvirksomhed efter rettens beslutning, der skal begrundes. Idet politiet kan have behov for at handle hurtigt, foreslås en periculum in mora-regel, hvorefter agentvirksomhed kan iværksættes uden forudgående beslutning fra retten, såfremt formålet ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer efter, at foranstaltningen iværksættes, forelægge spørgsmålet for retten.

Justitsministeriet bemærker, at formålet med domsolskontrollen dels er at vurdere, om betingelserne for aktionens iværksættelse er eller har været opfyldt, dels at kontrollere, om grænsen mellem tilladelig og forbudt agentvirksomhed (den såkaldte øvre grænse eller provokationsforbuddet) er eller vil blive overskredet.

III. Lovforslaget

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været sendt i offentlig høring, indeholder det fremsendte lovforslag ikke indholdsmæssige ændringer, men der er foretaget visse ændringer af sproglig og lovteknisk karakter.